

ДОЛАРОВИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПРОИЗВОДСТВОТО В БЪЛГАРИЯ: ПОЗНАВАТЕЛНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Васил Тодоров*

През последните петнадесет години в българската статистика, в икономическия анализ и в публичното пространство широко навлязоха показатели, изчислявани в щатски долари. Днес те са много популярни. Използват се от експерти и изследователи, от държавни институции и представителства на международни финансови организации, от медии и граждански сдружения. Срещаме ги в приложни и теоретични изследвания и особено много в международни изследователски и приложни проекти, във вътрешни анализи за българската икономика и в международни сравнения. В долари се изчисляват показатели за производството, доходите, ефективността и др.

Предмет на статията са обемни и относителни показатели за производството. Емпиричните данни обхващат период от 25 години, една част от които са от времето на централно планираната икономика и статистическата система Баланс на народното стопанство (БНС), а друга обхващат прехода към пазарна икономика в България и макростатистиката по Системата на националните сметки (СНС).

Основните показатели на производството на националната икономика при централното планиране и БНС са общественият продукт (ОП) и националният доход (НД), а при пазарната икономика и СНС - брутният продукт (БП), брутната добавена стойност (БДС) и брутният вътрешен продукт (БВП). Извън рамките на статията остава сравнителният анализ между познавателните характеристики на ОП и НД и съответно между БП, БДС и БВП като показатели за производството, както и сравнението между ОП и НД, от една страна, и БП, БДС и БВП, от друга¹.

Техниката за изчисляване на доларови показатели е проста и е добре известна: обеми - показателите в национална валута се преоценяват посред-

* Дин., ст.н.с. в Икономическия институт на БАН; София, ул. "Аксаков" № 3.

¹ В първия случай се сравняват показатели, определени по една и съща методология, а във втория - по различни методологии.